

El canvi per Catalunya

Intervenció de Pasqual Maragall

Acte al CCCB
Dimarts, 2 de setembre de 2003
19:30 h

I PREÀMBUL

Hi ha **dos 17 d'octubre** clavats a la meva memòria:

L'un, el de 1986, em va posar al davant de l'empresa més gran, responsable i apassionant que un alcalde pugui somniar:

la transformació de la ciutat en un període curt però intens de temps.

Els Jocs van demostrar que a Catalunya som capaços de fer allò que ens proposem.

L'altre 17 d'octubre, el de 1999, em va assenyalar el camí que m'ha dut fins aquí. El camí de Catalunya pam a pam, el passeig apassionant per la realitat polièdrica que és el nostre país.

Aquests quatre anys m'han confirmat que vivim resignats sota una crosta de normalitat i de convivència pacífica.

Però que dessota de tot això, hi ha una Catalunya que vol anar més enllà, que vol cavalcar de nou, que vol dir la seva a Espanya, que vol ser important a Europa, que vol prendre la iniciativa,...

Hi ha una Catalunya que vol ser acceptada d'una vegada tal com és. Que vol deixar definitivament de ser la pàtria dels catalans d'arrel i el lloc d'arribada dels altres catalans, per a ser la pàtria de tots els catalans, dels uns i els altres sense distinció. Tan senzill com això: ser de debó un sol poble.
--

Servir Catalunya i els meus ideals amb la mateixa força i la mateixa passió. Això és el que em mou avui en el moment d'acarar el tram final dels quatre anys que s'acaben el proper 17 d'octubre.

El quadrienni s'allargarà un altre mes o quasi per dissenyi de l'actual govern, a fi de poder encavalcar les eleccions catalanes amb les madrilenyes i reduir la campanya estricta a la mínima expressió.

Tant de bo s'emportin una sorpresa i tant de bo els corruptors de Madrid s'emportin el càstig proporcionat al que rebran els qui van permetre el corromputs dins les seves files. Des d'aquí veiem clar que hauria de ser així – igual com creiem que la patètica confiança d'en Mas en la influència a Catalunya de les eleccions madrilenyes pot “backfire”, pot ofendre els catalans i castigar-lo a ell.

Mireu: Ara tot depèn de nosaltres. Jo en sóc plenament conscient. Avui he vingut aquí perquè vull que vosaltres també en sigueu conscients, que estigueu plenament segurs que tenim el canvi a l'abast. A tocar de dits.

I sé que si els que som aquí no només ho volem sinó que actuem en conseqüència, el canvi no se'ns pot escapar.

El canvi segur el podem garantir nosaltres. Ningú més. Catalunya ens ho agrairà. I altrament no ens ho perdonarà.

La política es així. Ningú no veu clar el que vindrà fins que no ve. I quan arriba el que ha d'arribar tothom ho troba evident i lògic.

I, desaparegudes les maniobres i les deformacions que avui ens inquieten, **el país començarà a caminar amb passa segura pel camí que la majoria volia emprendre.**

El carisma del poder ho canvia tot. Les paraules que ahir semblaven poderoses i temibles, semblen avui remotes i sense sentit.

Les que ahir dèiem amb recança i formulàvem com un desig de vegades impossible, es tornen veritats reals i incontestables.

Espolseu-vos la son! Vosaltres sou avui els posseïdors d'una veritat que demà -tot just demà- serà compartida per milions de ciutadans.

El Maragall que ara anuncia impossibles, serà llegit com simplement realitzador d'evidències.

Només cal una cosa: guanyar aquí i ara el cor del poble, d'un poble que ho està esperant (*"amb candeletes"*).

Perquè el poble no té els elements de judici que nosaltres tenim per verificar que la seva esperança no és un somni sinó una realitat propera i tangible tot i que fins avui deformada per les petites veritats dels altres i la potència dels seus mitjans.

En campanya tindrè adversaris i adversaris respectables. El que queda de tot plegat, al final, a l'hora de votar, és tant el que haurem dit nosaltres com el que hauran dit de nosaltres, i la comparació entre una cosa i una altra.

Artur Mas serà el meu adversari principal. Ha arribat fins la línia de sortida jugant amb moltes cartes. Amb un avantatge abusiu, quasi pornogràfic, sobre els altres candidats.

Però, tanmateix, **espero d'ell a partir d'ara la mateixa noblesa amb la que jo penso combatre'l**, no pas en el terreny personal, sinó en el del projecte que representem cadascú: el de la continuïtat més o menys repintada i el del canvi segur.

Espero, pel **respecte** que em mereixen els les ciutadanes i els ciutadans de Catalunya, que s'acabin els atacs personals que, com hem pogut comprovar, costa molt poc d'encendre i molt d'aturar.

Mas concorre a aquestes eleccions amb l'esperança de rebre l'herència d'un projecte que arriba **esgotat** al segle XXI.

Jo no pretenc encapçalar la nòmina de marmessors del pujolisme. A Catalunya ha passat una cosa molt greu, i és que el catalanisme s'ha tornat un isme personalitzat, s'ha tornat pujolisme. Jo pretenc una cosa ben evident: substituir el pujolisme de nou pel catalanisme.

El nostre projecte és una alternativa real, clara, neta. Una alternativa al model de govern, als accents de govern, a l'estil i les formes de govern que hem tingut fins ara.

Alguns dels meus adversaris m'han volgut retreure un suposat excés de *barcelonisme*. Crec que ha estat endebades.

Crec que el meu barcelonisme **hauria de ser considerat**, vistes les coses amb noblesa, com **una manifestació** –modestament reeixida si m'ho permeteu— **del millor catalanisme**.

Ni per un sol moment he oblidat que Barcelona és, a més de la meua ciutat, la capital de Catalunya. No ho vaig oblidar mai quan era alcalde, com no oblidaré mai, si sóc President, que la capital de Catalunya és un atot essencial del país. La seva *force de frappe* com va dir Pujol abans d'oblidar-ho amb conseqüències no pas menors.

Hi ha dues coses de les que se m'acusa de manera un xic infantil: l'edat i la dependència de Madrid. La segona és per a mi, quan vaig per aquests móns de Deu i em sento a dir el que em diuen, quasi un consol – em confirma que dec ser allà on toca i que aquest país es ben complicat. I de l'edat solament puc dir que em sento enriquit per l'experiència i em faig creus, de vegades, de la audàcia ingènua i la manca de coneixement amb que vaig haver d'acarar reptes brutals. Ara en sé molt més que abans i tant ofèn a la meva dignitat l'acusació ridícula que m'adrecen com em sorprèn la ignorància dels que ho fan. El coneixement que he acumulat en anys de servei a les meves idees, a la meva ciutat i al meu país, no el canviaria per unes cames més àgils o una victòria al ping pong, que de tota manera tinc pràcticament assegurada.

Referent a la dependència espanyola. Aprofito per a fer una petita protesta personal davant els creadors d'opinió.

Discrepo de l'afirmació de que Aznar ens ha *fet favor* atacant-nos. El mal que ha fet a la imatge del socialisme català l'atac sostingut i sectari d'aquest senyor afortunadament traspassat en la política espanyola, és enorme i costarà de refer.

Ha comès un error, sí; perquè inquiet per la magnitud de les seves pròpies responsabilitats en el moment de retirar-se, ha triat Catalunya i els socialistes catalans com els seus adversaris principals.

Però no ens enganyem, el favor, si favor hi hagués, ens l'hem fet nosaltres mateixos, mantenint a peu i a cavall la legitimitat de la pretensió de l'Espanya plural i del paper cabdal de Catalunya en engegar el camí cap a la seva plena realització.

Això arriba 25 anys després de la Constitució i quasi cent anys després que el catalanisme polític formulés el seu primer projecte concret de govern a l'ajuntament de Barcelona, amb el pressupost de cultura, que era en realitat un projecte d'educació.

Ja era hora, no?
No cal demanar excuses a ningú.

No acabo d'entendre perquè som tan donats a demanar excuses fins i tot per a dir obvietats!

A la reunió de Santillana, un company s'excusava d'haver utilitzat la paraula federalisme abans de fer la defensa, en realitat, de l'Espanya federal.

Parlant de Maragall i Aznar, sembla com si haguèssim de fer igual. Gràcies per atacar-nos! Es Vosté molt bondadós esmerçant una part de la seva infinita potencia mediàtica en la nostra humil realitat de pobres socialistes catalans.

Home no!
Amb tanta modèstia no anirem enlloc.
I el socialisme català, modestament, això sí, ha de jugar i jugarà el rol important que els seus fundadors van voler per a ell i potser una mica més i tot.

Perquè nosaltres sumarem les obligacions de socialistes amb les històriques del catalanisme, que el pujolisme, amb tot i els seus mèrits, no ha arribat a acomplir.

Nosaltres, siguem realistes per mal i per bé, estem en condicions de fer-ho. I ho farem. Us ho ben prometo. Es un compromís que prenc amb plena consciència del que representa.

Obriu els ulls! Anem a totes!

Ens hi juguem Catalunya, la pàtria que estimem, i ens hi juguem l'Espanya plural en la que creiem.

II EL CANVI NECESSARI PER A UN FUTUR SEGUR

Vull explicar, en començar aquest període que serà decisiu per a Catalunya, el canvi que proposo.

Vull anar desgranant una proposta que sorgeix del que he percebut que eren les preocupacions, les esperances i les aspiracions, de les catalanes i els catalans, i que comparteixo i vull fer meves.

Qui vulgui ser el futur President de la Generalitat –i jo vull ser-ho-- les ha d'entendre i les ha de prendre com a prioritàries. I així ho he considerat.

En les properes setmanes, explicaré què vull canviar.

- **Recuperar el pols vital, econòmic, social i cultural** que Catalunya ha anat perdent progressivament en els darrers anys.
- **Reequilibrar el territori**, avançar en la definició dels **mapes de la Catalunya del 2020** i fer un esforç ingent en **infraestructures** a tot el país.
- **Recuperar el paper motor econòmic –i també polític-** que Catalunya exercirà **en el conjunt de l'Estat espanyol**.
- **Apostar estratègicament** perquè Catalunya lideri la **euro-regió de la Mediterrània nord-occidental**. Una proposta que amb tanta por com mala fe ha estat desqualificada i manipulada per Aznar.
- **Cohesionar la societat catalana** per fer front a les **inseguretats o incerteses de cara al nostre futur** i al futur dels nostres.

Recuperar l'esperança en la millora de l'habitatge i el sistema de salut.

- Casar **immigració i ciutadania** i dur a terme **un pla de xoc en un conjunt de barris determinats d'unes ciutats concretes on, en bona mesura ens juguem el futur**.
- **Posar al capdavant de les nostres prioritats**, també i molt especialment **l'Educació, la Recerca, la Creació i el civisme**.

*

No podem seguir amb la falta d'iniciativa política, social i econòmica en tots aquests camps.

La ciutadania de Catalunya entén que ara ve el canvi.

La clau està a fer **entendre que el canvi no ha de ser de cares** dins d'una mateixa família i d'un mateix estil, i d'una mateixa concepció de Catalunya i del seu govern. No.

El risc més gran per a Catalunya vindria, ara, precisament de no canviar o de fer un fals canvi; de seguir mantenint més temps uns hàbits, una forma de govern, una cultura política que ja només responen a un projecte esgotat.

Ara necessitem sumar, venint des de baix, **totes les energies** en una mateixa direcció i amb un mateix objectiu: construir una Catalunya mai vista.

En el fons i en la forma. Millorant les eines bàsiques que permeten l'autogovern. Sí.

Però també dibuixant i canviant els mapes del país: el de les infraestructures i les xarxes, el de l'organització del territori per tornar la veu als set territoris de Catalunya (..) i el de les intervencions en el paisatge, que Raimon Obiols sempre reclama com un dels capitals malmesos del país.

Volem **millorar l'autogovern, sí.**

Però **per què?** Per pur caprici? perquè toca? Perquè ho demanen els altres partits? No. Rotundament no.

Parlem de la millora l'autogovern...

Perquè volem una Catalunya lliure, pròspera i ben cohesionada.

I **perquè volem comprometre'ns amb l'Espanya plural** en un moment de gran transcendència per al conjunt de l'Estat. El moment d'avançar guiats de nou pels preceptes de la unió i la llibertat dels pobles d'Espanya.

Volem reformar l'Estatut: perquè?

El volem reformar per **impulsar i garantir** millor el **progrés**, el **benestar** i la **igualtat** entre els ciutadans de Catalunya.

A la majoria dels ciutadans de Catalunya, no els interessaria la reforma de l'Estatut si no suposés més progrés, més benestar i més igualtat.

Per això dic que la reforma de l'Estatut és només una part de **la millora de l'autogovern que proposem**. Un millor Estatut és una **peça necessària, però no suficient**.

No vull confondre els catalans convertint la reforma de l'Estatut en un símbol o en l'únic camp de batalla electoral.

Per a mi, l'important és entendre i aconseguir que **l'Estatut** reformat esdevingui **una eina suficient per donar resposta a les aspiracions dels catalans**.

Altres vegades he dit que **Catalunya s'ha convertit en un temple**, durant aquests vint-i-tants anys de govern de CiU, d'ençà de 1980.

També he dit que **potser haviem de passar-hi**, per aquí, **durant uns anys**. Catalunya emergia tan desenquadrada del silenci forçós i tràgic del franquisme, que potser necessitava, inicialment, un punt de severitat emocional, de transcendentalisme.

Calia recuperar la memòria històrica i cultural d'abans de la guerra civil i de totes les anteriors guerres civils hispàniques; que n'hi ha hagut un munt.

Però en pocs anys, **el catalanisme històric s'ha anat convertint per l'hegemonia de CiU en un nacionalisme uniforme**, *entotsolat*, que idolatrava una puresa suposadament perduda.

Un nacionalisme **que rebutjava -quan no les considerava anatema- totes aquelles veus que no professaven la fe i el credo establerts**.

Com si estiguéssim en un temple, la vitalitat de la societat catalana, ha quedat encotillada per l'uniforme d'aquesta **Catalunya essencial que tendeix a immobilitzar les energies, a desanimar les noves incorporacions. Un temple amb les portes tancades**.

La Catalunya oficial ha tendit a fer callar el discrepant, s'expressa amb veritats massa simples i doctrinàries, i una i altra vegada tendeix a recordar, a accentuar el mals que vénen de fora.

La Catalunya tancada en el temple, és incapaç de fiar-se de la rica i variada vitalitat social i cultural que conté, no sap apel·lar a l'alegria mediterrània dels seus barris i pobles, no té confiança en la imaginació i l'empenta que caracteritza el teixit social, econòmic i cultural, no gosa donar joc i protagonisme als que enriqueixen el país procedents d'altres territoris.

Els catalans hem de sortir del temple i hem de convertir el país en àgora.

El moment de transició que viu el món obre **possibilitats inèdites per a Catalunya** si és capaç de situar-se a l'altura que li correspon, a l'altura del seu extraordinari potencial, a l'altura del que ha sigut en els seus millors moments

- un **país innovador**, creatiu, emprenedor, especialment avançat en el seu dinamisme social, econòmic, pedagògic, intel·lectual i artístic.
- Un **país de radicalitat democràtica**, que vetlli molt especialment per la qualitat i la transparència de les seves institucions.
- Un **país plural**, gràcies al seu sistema de mitjans de comunicació públics i privats; en el que siguem capaços de fer les dues grans devolucions pendents: la de la propietat de TV3 i els mitjans de la CCRTV de l'Estat a Catalunya i la del control d'aquests mitjans del govern de la Generalitat al Parlament.
- un **país integrador**, capaç d'incorporar la diversitat i de preservar alhora la seva identitat, en una renovada voluntat d'unitat civil i de futur compartit
- un **país amb unes ciutats que han esdevingut model de referència internacional**.

- **Un país europeu.** Amb vocació de liderar l'**arc mediterrani**.

La Catalunya que veig a l'horitzó m'exalta i m'inquieta.

M'exalta perquè **la sé possible**, perquè **sé com arribar-hi**, perquè comporta la realització d'un somni compartit, i que ens durà **més enllà del que ningú mai no va poder imaginar en el passat**.

M'inquieta perquè hi ha **inèrcies que poden engavanyar-nos**, que poden entretenir-nos en les anècdotes fins a fer-nos perdre el tren.

Catalunya ha de passar pàgina. I ha de mirar el futur amb ambició. Hem de desterrar d'una vegada els tòpics defensius.

Ens cal, com l'aire que respirem, que Catalunya afirmi que té ambició com a país. I la té.

Però també em preocupa la degradació de les expectatives de la gent que s'ha produït aquí a Catalunya, i amb menys força a tot arreu en els darrers anys.

III UNA SOCIETAT COHESIONADA PER A UN FUTUR SEGUR

Ara us haig de parlar de la vida de cada dia.

Estem menys segurs.

En la feina, al carrer, en el barri, en la carretera, en la urbanització enmig del bosc, però també en la joventut i en la vellesa, en tenir un fill, en la malaltia,

En acabar els estudis, en el propi domicili quan les relacions, influïdes potser per la inseguretat general es tornen violentes, en les dones afectades per tot això, quan justament la societat s'està obrint a la seva plena autonomia personal.

I estem menys segurs, sobretot, deixeu-m'ho dir, en el món obert, en el que tot es possible, l'autodestrucció rampant produïda pel menyspreu del medi i l'autodestrucció derivada del terrorisme i de la reacció visceral contra el terror.

Hi han solucions contra aquestes inseguretats.

No són fàcils. Però aquí i ara en sabem un niu de com enfrontar-les, especialment en aquells temes que depenen més directament de nosaltres.

I el govern de la Generalitat haurà de convertir les pors en seguretats per guanyar la confiança necessària en el futur. Això és el canvi.

Voldria que l'acció del futur govern de Catalunya ens fes avançar en el camí de canviar els rostres de la por pels de la seguretat i les certeses.

- 1.- La certesa de disposar d'una **sanitat pública**, eficient, ràpida, atenta, professional, universal. Allargar la durada de la visita mèdica voldrà dir un futur més segur.
- 2.- L'esperança de trobar **un habitatge digne i viable** econòmicament per als joves que busquen el camí de la seva pròpia vida. Construir 40.000 habitatges de protecció oficial en 4 anys voldrà dir un futur més segur.
- 3.- La **seguretat en el treball**. Tant la física com la de l'estabilitat laboral. Dues garanties per a un futur més segur.
- 4.- La seguretat a les **carreteres**. Més i millors vies de comunicació voldrà dir un futur més segur.
- 5.- La tranquil·litat als **carrers i barris i pobles** d'arreu de Catalunya. Barris i pobles segurs ens faran confiar en el present i en el futur.
- 6.- L'esperança de poder **envellir a casa** amb els nostres o en companyia, sense la por de no saber esquivar el llindar de la pobresa. Millorar l'assistència domiciliària voldrà dir un futur més segur.
- 7.- El compromís a lluitar amb contundència contra **qualsevol manifestació de la violència de gènere** ha de retornar, així mateix, la seguretat a milers i milers de famílies avui atelnallades per una amenaça absolutament injustificable.
- 8.- La confiança d'arribar a la **igualtat en les oportunitats** d'accedir al món laboral i de conciliar-lo amb el familiar. La formació de 250.000 persones en quatre anys, voldrà dir, un futur més just i més segur.

També cal que els temors i les incerteses esdevinguin seguretats en el futur en el camp de l'educació i la cultura.

- Hem de tenir la certesa que l'**Educació serà una prioritat del Govern**. Una prioritat estratègica, perquè, repeteixo, en l'educació estem fent l'aposta més compromesa en el futur que volem per als nostres. Com a ciutadans i com a col·lectivitat.
- Hem de tenir, a més, la certesa que l'**Educació de qualitat, integradora i compromesa** serà un dels principals antídots contra les incerteses que la immigració genera i contra els riscos que es poden derivar d'aquesta incertesa.
- Hem de tenir la seguretat que també **la identitat cultural i lingüística reposarà sobre els fonaments de la inclusió, la pluralitat i la defensa de la diversitat**. Per això reclamo de l'Estat un compromís veritable amb la seva riquesa lingüística, tant com demano que s'acceptin la riquesa de llengües de Catalunya.
- La nostra cultura, rica com és, sobreviurà evolucionant, transformant-se, si sabem alliberar-nos de la por, si gosem construir el mirall del futur en una societat madura, crítica, rigorosa, i alhora oberta, permeable, franca i generosa. Això la farà forta. La farà segura, li obrirà els camins del futur.
- Però cultura vol dir també CIVISME. I en això hi posarem els cinc sentits.

*

Sé que les eleccions es guanyen o es perden en les coses de cada dia. La democràcia és una eina que fa que la gent voti un diumenge, un dia que plou i hi ha gent que no surt de casa, o a l'inrevés.

Un dia que ve després d'un altre dia, o en una setmana que ve després d'una setmana en la qual s'ha votat una altra cosa o s'ha declarat una guerra o els terroristes -ho sabem per experiència- solen matar.

Però, sobretot, les eleccions arriben en un any en el que la gent ha millorat o no la seva percepció de la seguretat i la inseguretat, ha cobrat un augment de sou o ha obtingut una desgravació fiscal, ha perdut el pis per un desnonament, ha tingut un accident a la família, ha vist empitjorar el barri o l'escola dels nanos per l'arribada de nova gent etc.

Una miriada d'impressions individuals i l'efecte dels mitjans i els missatges dels partits conformen la psicologia col·lectiva del dia de les eleccions.

Però sota aquesta pluja de factors que influeixen, hi ha l'ànima del poble que madura una opinió pròpia, determinant, intuïtiva, secreta. Ni tan sols les enquestes més refinades l'endevinen.

És en la connexió que s'estableix entre el polític i aquesta ànima popular discreta que es verifica la química del consens o del rebuig.

I quan dic el polític no vull dir exclusivament el líder, el candidat. Em refereixo a un subjecte col·lectiu del que vosaltres formeu part destacada.

IV EL MEU COMPROMÍS PERSONAL AMB LES CATALANES I ELS CATALANS

Sóc fill d'una dona nascuda a Bilbao, que era filla de sabeterets alacantins, republicana, alumna de l'Instituto Escuela, catalana d'adopció i fidel a les seves arrels de joventut, a les seves amistats, sovint exiliades a Amèrica.

Una dona que va formar, amb el meu pare, una casa oberta als joves antifranquistes i al diàleg franc.

El meu pare va ser un devot del seu, del poeta que va cridar, des de l'afecte i la decepció, "**Adéu Espanya**" però que va fer **L'Himne ibèric** i va acabar llençant el "**Visca Espanya**" a la cara dels espanyolistes que empobrien la pàtria comuna.

Que la reduïen a poca cosa, a una construcció política i cultural petita, escarransida, sense grandesa, negativa, més enemiga dels seus pobles que conscient de la seva pluralitat, que és justament la seva riquesa, allò que la fa interessant – com em deia fa poc a Barcelona Jorge Sampaio, el president de Portugal.

(...)

El naixement de l'Europa Unida ens obre la porta a la reconstrucció d'aquest passat sobre bases noves i a la projecció d'una societat políticament, econòmica i culturalment avançada, en la qual Catalunya ha d'estar ben posicionada, al davant de tot, igual com està més ben ubicada geogràfica i històricament en la frontissa entre la península i el cor d'Europa.

*

Voldria acabar formulant davant vostre un compromís de caràcter personal:

Avui m'heu escoltat. Si els ciutadans de Catalunya em fan confiança i sóc el futur president de la Generalitat, vull que una trobada com aquesta es produeixi periòdicament.

Però no pas perquè m'escolteu només a mi, sinó per poder dialogar amb tots vosaltres. Amb tots i cadascun de vosaltres.

Vull creure que farem possible l'àgora de què abans us he parlat. Jo hi compto.

Compto amb tots vosaltres.

Moltes gràcies.